

AMALIY PEDAGOGIK FAOLIYATNI TASHKIL ETISHGA KREATIV YONDASHISH*Abdurashidova Gavhar Abdurazzoq qizi**Osiyo xalqaro universiteti o'qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada amaliy pedagogik faoliyatni tashkil etishga kreativ yondashish, o'z o'zini rivojlantirish va interaktiv usullarni qo'llashning afzalliklari haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: interaktiv, muammoli o'rganish, texnologiyalarni integratsiya qilish, Kross-distsiplinar yondashuv, individualizatsiya, kreativ metodikalar, kooperativ o'rganish, refleksiya va o'zini tahlil qilish.

Amaliy pedagogik faoliyatni tashkil etishga kreativ yondashish, ta'lim jarayonini yanada qiziqarli, samarali va innovatsion tarzda tashkil etishga yordam beradi. Bu yondashuv talabalarning faolligini oshirish, yangi bilimlarni o'zlashtirishda samarali usullarni qo'llash va ta'limni zamonaviy ehtiyojlarga moslashtirishni anglatadi. Kreativ yondashuvni amalga oshirish uchun quyidagi usullardan foydalanish mumkin:

1. **Interaktiv usullarni qo'llash.** Talabalarga o'z fikrlarini erkin ifodalashga, guruh ishlari va muhokamalarda ishtirok etishga imkon berish. Masalan, rolli o'yinlar, debatlar, loyiha ishlari yoki simulyatsiyalarni tashkil etish.

Interaktiv usullarni qo'llash – bu ta'lim jarayonida o'quvchilarni faol ishtirokchiga aylantirish, ularni o'rganish va fikrlash jarayoniga jalb etish uchun samarali pedagogik yondashuvdir. Interaktiv metodlar, o'quvchilarning fikrlashini, kreativlik va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi, ularni o'zaro muloqot qilishga undaydi. Bu usullar ta'limni yanada qiziqarli va samarali qiladi.

Interaktiv usullarni qo'llashning ba'zi asosiy shakllari:

- a) **guruh ishlari va muhokamalar;**
- b) **rolli o'yinlar (simulyatsiyalar);**
- d) **debatlar va munozaralar;**
- e) **mind map (Aql xaritasi) va diagrammalar;**
- f) **qisqa videolar va interaktiv materiallar;**
- g) **gamifikatsiya;**
- h) **kreativ yozish va fikr yuritish;**
- i) **so'rovnomalar va fikr-mulohazalar;**

O'quvchilardan mavzular bo'yicha fikr-mulohazalar olish va ularni dars jarayoniga qo'shish. Bu metod o'quvchilarning faolligini oshiradi va ta'lim jarayonining har bir bosqichida ularning fikrini inobatga olish imkonini beradi.

2. **Muammoli o'rganish.** O'quvchilarga real hayotdagi muammolarni yechishga qaratilgan topshiriqlar berish. Bu yondashuv o'quvchilarni tahlil qilish, yaratish va sinovdan o'tkazish jarayoniga jalb qiladi. Muammoli o'rganish – bu o'quvchilarga real hayotdagi muammolarni hal qilish orqali bilim olish jarayonini tashkil etish usulidir. Ushbu metodda o'quvchilar mavjud masalani tahlil qilish, yechimlar ishlab chiqish va amaliy natijalarni olish uchun o'zlarini faollashtiradilar. Muammoli o'rganish, o'quvchilarni bilim olish jarayoniga faol jalb qilish, tanqidiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi.

Muammoli o'rganishning afzalliklari shundaki, tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi, ijodiy yondashuvni oshiradi, amaliy bilimlarni mustahkamlaydi, o'quvchilarning faolligini oshiradi.

Muammoli o'rganish ta'lim jarayonini yanada jonli va amaliy qiladi. Bu yondashuv orqali o'quvchilar nafaqat bilim olishadi, balki o'rganilgan bilimlarni real hayotdagi vaziyatlarga qo'llashni o'rganadilar, bu esa ularning ijodiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

3. **Texnologiyalarni integratsiya qilish:** Multimedia materiallaridan (video, interaktiv ilovalar, onlayn platformalar) foydalanish orqali ta'limni yanada jozibador qilish. Onlayn kurslar, virtual laboratoriyalar yoki o'yinlar pedagogik jarayonni qiziqarli va samarali qilishi mumkin. Texnologiyalarning integratsiyasi turli shakllarda amalga oshirilishi mumkin va bu o'quvchilarning faoliyatini yanada samarali va qiziqarli qilishga yordam beradi.

4. **Kross-distsiplinar yondashuv:** Bir necha fanlar va sohalarni o'zaro bog'lab, o'quvchilarga kengroq tasavvur hosil qilish. Masalan, tarixni, geografiyani va adabiyotni birlashtirib, umumiy mavzu doirasida o'rganish.

Kross-distsiplinar yondashuvning asosiy manfaatlari:

- **Yangi nuqtai nazarlarni kashf etish:** Turli fanlar o'rtasidagi bog'liqliklar o'quvchilarga yangi fikrlar va yondashuvlar haqida o'ylashga yordam beradi.

- **Muammolarni kompleks tarzda yechish:** Bir nechta fanlardan olingan bilimlarni birlashtirish orqali o'quvchilar turli xil kompleks muammolarni hal qilishni o'rganadilar.

- **Ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi:** O'quvchilar bir nechta bilim sohalari bilan ishlashda yangi g'oyalar yaratishga va mavjud bilimlarni tahlil qilishga intilishadi.

Hayotiy ko'nikmalarni shakllantiradi. Kross-distsiplinar o'rganish o'quvchilarni hayotdagi turli vaziyatlarga moslashishga tayyorlaydi, chunki ko'p hollarda real muammolar bir nechta fanlar va sohalar o'rtasidagi bog'liqlikni talab qiladi. Kross-distsiplinar yondashuv o'quvchilarga ta'lim jarayonida yanada kengroq, chuqurroq va integratsiyalangan tasavvur hosil qilishga yordam beradi. Bu yondashuv nafaqat bilimlarni o'rganishga, balki ularni real hayotdagi murakkab vaziyatlarga tatbiq etishga, ijodiy va tahliliy fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi.

5. **Individualizatsiya:** Har bir talabning ehtiyoj va qiziqishlariga moslashgan darslarni yaratish. Har xil o'rganish uslublarini (vizual, eshitish, kinestetik) hisobga olish orqali ta'lim jarayonini individualizatsiya qilish.

6. **Kreativ metodikalar.** Yangi pedagogik metodlarni (masalan, dizayn-pedagogika, kreasion metodlar, gamifikatsiya) qo'llash. Bu usullar o'quvchilarga yangi bilimlarni amaliyotga tatbiq etishda yordam beradi va o'quvchilarda ijodiy fikrlashni rivojlantiradi. Kreativ metodikalar – bu ta'lim jarayonida o'quvchilarning ijodiy fikrlash, yangilik yaratish va muammolarni original tarzda yechish qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan pedagogik usullar va yondashuvlardir. Kreativ metodikalar o'quvchilarning faolligini oshirish, ularning motivatsiyasini kuchaytirish va o'rganish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilishga yordam beradi. Bu metodlar o'quvchilarga yangi g'oyalarni yaratish, tashqi muhitga qarab moslashuvchanlikni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Kreativ metodikalar pedagogika sohasida bir qator yangi yondashuvlarni o'z ichiga oladi, bu metodlar nafaqat ta'limni yoritishda, balki o'quvchilarga mustaqil o'ylash va ijodiy faoliyatni rivojlantirishda yordam beradi.

Kreativ metodikalar ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi, o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu metodlar o'quvchilarga o'z bilimlarini amaliyotda qo'llashga, yangi g'oyalarni yaratishga va muammolarni innovatsion tarzda hal qilishga yordam beradi. Kreativ metodikalar yordamida o'quvchilar nafaqat o'rganadilar, balki o'rgangan bilimlarini hayotda qo'llashni o'rganadilar.

7. **Kooperativ o'rganish:** O'quvchilarga bir-biri bilan hamkorlikda ishlashga imkon yaratish, bu o'z navbatida jamoa ishini rivojlantiradi va ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantiradi.

8. **Refleksiya va o'zini tahlil qilish.** O'quvchilarga o'z o'rganish jarayonini baholash, xatolarni tahlil qilish va rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqish imkoniyatini berish. ta'lim jarayonida o'quvchilarning o'z bilimlarini va amaliyotlarini baholash, o'zgarishlarni aniqlash va o'zlarini yaxshilash uchun zarur bo'lgan vositalardan biridir. Bu jarayonlar nafaqat o'quvchilarning o'rganish jarayonini samarali tashkil etishga yordam beradi, balki ularni o'z maqsadlariga erishish uchun motivatsiya qiladi.

Refleksiya va o'zini tahlil qilish o'quvchilarga o'z-o'zini anglash, o'rganish jarayonidagi kuchli va zaif tomonlarini aniqlash, shuningdek, ularga muvaffaqiyatga erishishda yordam beradigan strategiyalarni ishlab chiqish imkoniyatini yaratadi.

Shunday qilib, amaliy pedagogik faoliyatda kreativ yondashuvlar yordamida ta'lim jarayonini yanada samarali, qiziqarli va moslashtirilgan qilish mumkin. Bu talabalarning motivatsiyasini oshiradi va ular uchun ta'limni yanada mazmunli qiladi.

Refleksiya – bu o'quvchining o'z o'rganish jarayonini, tajribalarini va amalga oshirilgan faoliyatni tahlil qilish jarayonidir. Refleksiya o'quvchilarga o'zlarining fikrlarini, his-tuyg'ularini, va o'rganishdagi muvaffaqiyatlarini ko'rib chiqish imkonini beradi. Bu jarayon orqali o'quvchilar o'z bilimlari va tajribalarini chuqurroq anglaydilar, shuningdek, qanday qilib yaxshilanish va o'sish mumkinligini tushunadilar.

Refleksiya quyidagi asosiy maqsadlarni amalga oshiradi:

O'zini anglash: O'quvchilar o'zlarining kuchli va zaif tomonlarini aniqlashadi.

Tajribalarni o'rganish: O'quvchilar o'rganilgan narsalar haqida chuqurroq o'ylashadi va o'z tajribalarini tahlil qilishadi.

O'zgarishlarni kuzatish: O'quvchilar o'zlaridagi o'zgarishlarni va taraqqiyotlarni kuzatishadi.

Shaxsiy o'sish: O'quvchilar o'z o'rganish jarayonida qanday qilib yaxshilanishlari mumkinligini aniqlashadi.

Refleksiya turlari:

1. **Ichki refleksiya:** O'quvchi o'z o'rganish jarayonini, tajribasini va yutuqlarini shaxsiy nuqtai nazardan baholaydi.

2. **Tashqi refleksiya:** O'quvchi o'zining o'rganish jarayonini boshqalar bilan (masalan, o'qituvchi yoki guruh a'zolari bilan) baholaydi, ularning fikrlarini tinglaydi va o'rganganlarini muhokama qiladi.

3. **Metakognitiv refleksiya:** O'quvchilar o'z fikrlash jarayonlarini va o'rganish usullarini tahlil qilishadi. Bu jarayon o'quvchilarga o'z metodologiyalarini va strategiyalarini yaxshilashga yordam beradi.

O'zini tahlil qilish – bu o'quvchilarning o'z faoliyatini, qarorlarini va natijalarini baholash, o'z maqsadlariga erishish uchun qanday yondashuvlar va strategiyalarni qo'llashlarini aniqlash jarayonidir. O'zini tahlil qilish o'quvchilarni mustaqil ravishda fikrlashga, o'z xatolarini tushunishga va ulardan saboq olishga o'rgatadi.

Refleksiya va o'zini tahlil qilish o'quvchilarning o'rganish jarayonidagi muvaffaqiyatlarini oshiradi va ularning o'z-o'zini anglashiga yordam beradi. Bu jarayonlar o'quvchilarga o'z bilimlarini tahlil qilish, kuchli va zaif tomonlarini aniqlash va shaxsiy rivojlanish uchun strategiyalar ishlab chiqish imkoniyatini yaratadi. O'zini tahlil qilish va refleksiya yordamida o'quvchilar yanada samarali o'rganadilar, o'zlarini rivojlantiradilar va o'rganish jarayoniga yangi yondashuvlarni kiritadilar.

Interaktiv usullarni qo'llash o'quvchilarning ta'lim jarayoniga faol ishtirok etishiga, o'z fikrlarini erkin ifodalashga va o'rganishning chuqurroq, amaliy darajasiga erishishiga yordam beradi. Bu metodlar o'quvchilarga o'z bilimlarini yaratish va mustahkamlashda, shuningdek, ijodiy va tahliliy fikrlashni rivojlantirishda samarali bo'ladi.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdurashidova, G. (2024). O'QUVCHILARDA DESTRUKTIV XULQ KO'RINISHLARINING PAYDO BO'LISHI VA UNING OLDINI OLISH CHORALARI. *Medicine, pedagogy and technology: theory and practice*, 2(9), 651-659.
2. Abdurashidova, G. (2024, May). O 'smirlarda destruktiv xulq ko 'rirlari shakllanishining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari. In *CONFERENCE ON THE ROLE AND IMPORTANCE OF SCIENCE IN THE MODERN WORLD* (Vol. 1, No. 4, pp. 5-7).
3. Gavhar, A. (2025). IJTIMOY TA'SIR VA MANIPULYATSIYA: PSIXOLOGIK VA IJTIMOY TAHLIL. *The latest news and research in education*, 2(1), 21-27.
4. Gavhar, A. (2025). LIDERLIK VA UNING TURLARI: IJTIMOY PSIXOLOGIYADA MUHIM TUSHUNCHA. *The latest news and research in education*, 2(1), 14-20.
5. Gavhar, A. (2025). ALTRUIZM VA YORDAM KO'RSATISH: IJTIMOY PSIXOLOGIYANING MUHIM TUSHUNCHALARI. *The latest news and research in education*, 2(1), 1-7.
6. Gavhar, A. (2025). KONFORMIZM VA IJTIMOY BOSIM: IJTIMOY PSIXOLOGIYANING MARKAZIY TUSHUNCHALARI. *The latest news and research in education*, 2(1), 56-62.
7. Gavhar, A. (2025). O'ZARO TA'SIR VA GURUH DINAMIKASI: JAMIYATDAGI PSIXOLOGIK JARAYONLAR. *The latest news and research in education*, 2(1), 42-48.
8. Gavhar, A. (2025). YOSH DAVRIDA QAROR QABUL QILISH VA MAS'ULIYAT. *The latest news and research in education*, 2(1), 35-41.
9. Gavhar, A. (2025). GURUHNING SHAXSGA TA'SIRI: IJTIMOY PSIXOLOGIYA ASOSLARI. *The latest news and research in education*, 2(1), 8-13.
10. Gavhar, A. (2025). STEREOTIPLAR VA DISKRIMINATSIYA: IJTIMOY PSIXOLOGIK TUSHUNCHALAR. *The latest news and research in education*, 2(1), 49-55.
11. Gavhar, A. (2025). GURUHLARARO ZIDDIYATLAR VA KONFLIKTLAR: IJTIMOY PSIXOLOGIYANING MUAMMOLARI. *The latest news and research in education*, 2(1), 63-69.
12. Gavhar, A. (2025). BOLALIKDAGI RIVOJLANISHNING ASOSIY BOSQICHLARI. *The latest news and research in education*, 2(1), 28-34.
13. Рамазонова, С. С., & Корёгдиев, З. О. (2023). XALQ PEDAGOGIKASI TUSHUNCHASINING TAHLILI VA UNING MANBAALAR: Ramazonova Salomat Saidovna Osiyo xalqaro universiteti magistranti, Qoryog'diev Zufar Oxunjonovich Ilmiy rahbar. *Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал*, (8), 198-202.
14. Saidovna, R. S. (2023). YOSHLARNI MILLIY QADRIYATLAR VA URF-ODATLAR ASOSIDA MA'NAVIY-MA'RIFIY DUNYOQARASHINI SHAKLLANTIRISHDA OILATA'LIM MUASSASASI VA MAHALLA HAMKORLIGINING AHAMIYATI. *Science Promotion*, 4(1), 279-287.
15. Saidovna, R. S. (2023). XALQ PEDAGOGIKASINING SHAKLLANISHIDA O'RTA OSIYO BUYUK MUTAFAKKIRLARI PEDAGOGIK G'OYALARINING O'RNI. *Science Promotion*, 4(1), 288-294.
16. Saidovna, R. S. (2025). O'SMIRLIK DAVRIDA KIMLIKNI SHAKLLANTIRISH. *The latest news and research in education*, 2(1), 114-119.
17. Saidovna, R. S. (2025). YOSHLIK VA RUHIY SOG'LIQ. *The latest news and research in education*, 2(1), 77-82.

18. Saidovna, R. S. (2025). O'SMIRLIKDAGI STRESS VA UNING PSIXOLOGIK TA'SIRI. The latest news and research in education, 2(1), 83-88.
19. Saidovna, R. S. (2025). IJTIMOY O'ZARO TA'SIR VA TENGDOHLAR ROLI. The latest news and research in education, 2(1), 89-94.
20. Saidovna, R. S. (2025). YOSH DAVRLARDA XULQ-ATVOR VA O'ZGARISHLAR. The latest news and research in education, 2(1), 70-76.
21. Saidovna, R. S. (2025). BOLALIK VA O'SMIRLIKDA O'ZLIKNI ANGLASH. The latest news and research in education, 2(1), 101-106.
22. Saidovna, R. S. (2025). EMOTSIONAL RIVOJLANISH VA O'ZINI ANGLASH. The latest news and research in education, 2(1), 107-113.
23. Saidovna, R. S. (2025). TA'LIM JARAYONIDA YOSHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. The latest news and research in education, 2(1), 95-100.